

MUSEUM SPEELKLOK

JAARVERSLAG
2012

Inhoud

MISSIE	3	5 RAAD VAN TOEZICHT	12
SUBSIDIËNTEN EN BEGUNSTIGERS VAN MUSEUM SPEELKLOK IN 2012	4	6 PERSONEEL	13
HET VROLIJKSTE MUSEUM VAN NEDERLAND	5	7 STICHTING VRIENDEN VAN MUSEUM SPEELKLOK	15
1 BEZOEKERS	6	Doelstelling	
Bezoekersaantallen		Plan 2013	
		Bestuurssamenstelling	
		Ondernemersvrienden Museum Speelklok 2012	
2 VASTE PRESENTATIE	7	8 VERSLAG VAN RAAD VAN TOEZICHT	18
Klinkende verhalen – naar een nieuwe vaste presentatie			
Nieuwe mascotte orgelaapje Toon			
Muziekfabriek en Museumcafé			
Educatie			
Restauratieatelier			
3 WISSELENDE ACTIVITEITEN	9		
Museum Podium Speelklok			
Overige activiteiten			
Commerciële activiteiten			
4 COLLECTIE EN GEBOUWEN	10		
Meerjarig Onderhoudsplan			
Depot			
Collectieregistratie			
Restauratie en onderzoek			
Externe restauraties			
Aanwinsten			

MISSIE

Museum Speelklok vertelt klinkende verhalen over het eeuwenoude verlangen muziek te kunnen weergeven, door de zelfspelende instrumenten in hun context op onvergetelijke wijze tot leven te laten komen ♪

SUBSIDIËNTEN EN BEGUNSTIGERS VAN MUSEUM SPEELKLOK IN 2012

Subsidiënten

BankGiro Loterij
Gemeente Utrecht

Begunstigers

Mondriaan Fonds
Stichting Vrienden van Museum Speelklok
Stichting Elise Mathilde Fonds
VSBfonds
Museum Speelklok dankt al zijn subsidiënten en
begunstigers voor de aanzienlijke financiële bijdragen.

HET VROLIJKSTE MUSEUM VAN NEDERLAND

Museum Speelklok, opgericht in 1956, ontvouwt een magische muziekwereld van zelfspelende muziekinstrumenten waaronder speelklokken, speeldozen, orchestrions, snaarinstrumenten en draaiorgels. De cultuur- en sociaalhistorische achtergrond, de muziek, beweging en techniek worden op unieke wijze belicht. De collectie wordt met zorg en professionele kunde onderhouden, gerestaureerd en uitgebreid. Daarnaast wordt ook de vak kennis behouden voor de toekomst door het opleiden van restauratoren. De collectie is inmiddels de grootste ter wereld die de volledige periode dekt van de eerste zelfspelende muziekinstrumenten uit de late Middeleeuwen tot aan het heden.

Ook in 2012 waren er verschillende activiteiten en maakte het museum vooral een start met de gefaseerde herinrichting. Daarnaast werd Museum Podium Speelklok weer ingezet voor spannende evenementen en een concert met Wende Snijders.

Het museum is trots een cultureel ondernemende organisatie te zijn, die een groot aandeel van de inkomsten zelf genereert. De entreegelden, de inkomsten uit de vernieuwde museumwinkel, het museumcafé en de zaalverhuur vormen een belangrijke financiële basis. De Gemeente Utrecht biedt een structurele exploitatiesubsidie die noodzakelijk is voor het museum. Daarnaast is het museum zeer actief in het werven van fondsen voor verschillende projecten. De BankGiro Loterij is de belangrijkste begunstiger, met een structurele bijdrage ten behoeve van de collectie en presentatie van € 200.000 per jaar. Museum Speelklok is sinds 2007 beneficiënt van de BankGiro Loterij. In de jaren daarna is er veel gerealiseerd met de jaarlijkse en extra bijdragen.

De **missie** van Museum Speelklok luidt:

Museum Speelklok vertelt klinkende verhalen over het eeuwenoude verlangen muziek te kunnen weergeven, door de zelfspelende instrumenten in hun context op onvergetelijke wijze tot leven te laten komen.

Strategische kernpunten

Collectie & kennis

- Een spelende, brede collectie
- Kennis en ervaring op het gebied van restauratie en de collectie
- Een netwerk van verzamelaars/ collecties, restauratoren en experts
- Het vastleggen van kennis voor de toekomst

Presentatie & educatie

- Live spelende instrumenten
- De collectie in context geplaatst, toegankelijk op verschillende manieren, voor verschillende doelgroepen, d.m.v. een gelaagde kennisoverdracht
- Aansluitend op kerndoelen primair onderwijs
- Herkenbare, consistente uitstraling

Projecten (evenementen, tentoonstellingen, voorstellingen, speciale partijen etc.)

- Het trekken van nieuwe bezoekers
- Het stimuleren van herhaalbezoek
- Bij voorkeur met een duidelijke link met de collectie
- Terugkerende programma structuur met 8-jaren beleidsplan

Financiën

- Gezonde balans tussen het eigen vermogen en het risico van projecten
- Gezonde balans tussen subsidie en het eigen inkomen
- Optimaal benutten gebouw voor partijen en andere verhuuractiviteiten, bij voorkeur in combinatie met een inhoudelijke presentatie

Personeel

- Professioneel personeelsmanagement, uitdagen en ontwikkelen
- Goed functionerende basisfaciliteiten en mogelijkheid tot investeringen in personeel en materieel
- Klantgericht ondernemerschap

1 BEZOEKERS

Bezoekersaantallen

	2012	2011
Individuele bezoekers	37.375	49.948
Museumkaart bezoekers	28.454	41.500
Overige bezoekers *	8.582	8.303
Bezoekers ontvangsten overige zalen	5.469	5.779
Bezoekers ontvangsten transeptzaal	1.548	2.148
Museumnacht	1.580	1.693
Podium	775	730
Totaal aantal bezoekers	83.783	110.101

* Onder andere kinderen jonger dan 4 jaar, Vereniging Rembrandt en ICOM-kaarthouders

Museum Speelklok is voor een breed publiek interessant en aantrekkelijk door de gevarieerde muzikale collectie, de Muzikale Tour met live presentaties, de grote verscheidenheid aan activiteiten en het in december 2012 geopende deel waar bezoekers zelf de collectie kunnen ontdekken: de Museum Expeditie.

Het museum richt zich op verschillende publieksgroepen. Samenwerkingsverbanden worden aangegaan met diverse organisaties, musea en media. Marketingacties worden opgezet met verschillende partijen.

Voor communicatie met de doelgroepen - met als doel informeren, enthousiasmeren en creëren van binding - worden verscheidene middelen ingezet. Bij elk evenement of publieksactiviteit is het kiezen van de juiste marketingmix belangrijk. Het museum heeft een aantal eigen middelen ontwikkeld zoals folders en affiches, het

Museum Magazine, een digitale nieuwsbrief, social media en de activiteitenagenda. De website www.museumspeelklok.nl werd in 2012 door 111.167 unieke bezoekers bezocht.

Voor de promotie van het museum is *free publicity* onontbeerlijk. Door de beperkte budgetten voor marketing is dit van vitaal belang. Over het museum werd in 2012 veelvuldig gesproken en geschreven in verschillende media, waaronder nationale en regionale radio en televisie, landelijke en regionale dagbladen, weekbladen, (vak)tijdschriften en maandbladen. De totale waarde van alleen al de *geschreven free publicity* is in 2012 uitgekomen op € 599.765,60. Daarbij zijn alle televisie- en radio uitzendingen buiten beschouwing gelaten.

We zien in 2012 een duidelijke achteruitgang van het bezoekersaantallen. In 2011 haalden we een hoog bezoekersaantal dankzij onze succesvolle tentoonstelling "SingSong, Schatten uit de Verboden Stad." In 2012 zijn we als museum volop bezig geweest met de 1e fase van de herinrichting en hebben we daardoor weinig aandacht kunnen besteden aan het organiseren van tentoonstellingen en evenementen en de bijbehorende marketing. Dit is nu duidelijk terug te zien in de bezoekcijfers en dus ook in de inkomsten uit entree, winkel en café. Het bewijst weer dat stilstand achteruitgang is. En het geeft ook aan waarom de herinrichting van het museum zo belangrijk is voor de continuïteit en de beoogde groei. Sinds februari 2013 zit er een stijgende lijn in de bezoekersaantallen mede dankzij de opening van de 1e fase van de herinrichting. In 2013 gaan we van start met de 2e fase van de herinrichting. Daarnaast is er veel aandacht voor programmering (tentoonstellingen en evenementen) om herhaalbezoek te stimuleren.

2 VASTE PRESENTATIE

Klinkende verhalen – naar een nieuwe vaste presentatie

Museum Speelklok heeft in 2012 voornamelijk in het teken gestaan van een spannende en rigoureuze herinrichting van de vaste presentatie van het gehele museum. In 2010 en 2011 zijn de plannen hiervoor op papier gezet. De nieuwe presentatie wordt gefaseerd uitgevoerd. De eerste fase van het grote geheel is afgelopen december 2012 gerealiseerd en toegankelijk voor bezoekers. Hier is meer te lezen over nieuwe presentatie: '*Klinkende verhalen in Museum Speelklok: een muzikale belevenis*'.

Vanaf 2005 heeft een aantal verbouwingen plaatsgevonden waarbij essentiële technische aanpassingen zijn gedaan. De inhoudelijke presentatie van de collectie is in de basis hetzelfde gebleven. Voor de huidige bezoekers van het museum is het bezoek een vrolijke, leerzame en muzikale ervaring. Maar er is nog zo veel meer te vertellen, zoveel *Klinkende verhalen*. Vanaf eind december 2012 wordt er in verschillende fases meer en meer verhalen over de bijzondere objecten ontsloten.

Klinkende verhalen

Zelfspelende muziekinstrumenten bestaan al meer dan 500 jaar. De verschillende mechanismen spelen elk op hun eigen wijze de meest prachtige muziek. Sommige instrumenten zijn plaatjes om naar te kijken. Andere instrumenten moeten het van hun muziek of vernuftige binnenwerk hebben. Naast deze streling van het oog en het oor vertellen de instrumenten ook bijzondere verhalen. Over de eigenaren bijvoorbeeld, of de luisteraars. Over de tijd waarin ze gemaakt werden. Over de huizen en plekken waar ze stonden. Over de makers en verschillende technieken. Over de muziek die ze speelden. Over extremen en gemeengoed. Over de gelegenheden waarbij ze aangezet werden. Over vroeger en nu. Klinkende verhalen. Vele klinkende verhalen.

Door de collectiestukken te plaatsen in een context, worden de bijzondere 'klinkende verhalen' die nu nog verscholen blijven toegankelijk gemaakt. Een bezoek aan het museum wordt - nog meer dan nu al het geval is - een muzikale belevenis, waarbij kennisoverdracht en verwondering vrolijk hand in hand gaan. De

collectiestukken van het museum en hun prachtige geluid spelen een glansrijke hoofdrol! De live presentaties van de collectiestukken zijn altijd een groot succes geweest. Ze zullen dan ook na de herinrichting blijven plaatsvinden.

Muzikale Tour of Museum Expeditie

Het begin van een bezoek start sinds de opening van fase 1 in 2012 bij een dertien meter hoge toren met carillon. Naast het begin van het museumbezoek is de toren met carillon ook het begin van het mechanische muziekinstrument, de oorsprong van de collectie van Museum Speelklok. Bij de Toren kan er gekozen worden om de Muzikale Tour te volgen waar de instrumenten ieder uur live gedemonstreerd worden of om zelf op onderzoek uit te gaan in de Museum Expeditie. De Museum Expeditie is een toevoeging naast de al bestaande Muzikale Tour en zorgt voor nog meer verdieping. De drie thema's die in fase één in december 2012 geopend zijn vallen hieronder. In de zaal Techniek wordt duidelijk hoe de techniek werkt die vaak in de instrumenten verstopt zit. Restauratoren van het museum hebben door middel van opgeblazen werkende modellen de verschillende technieken inzichtelijk gemaakt. Ook het Herenhuis valt binnen de Museum Expeditie. De heer des huizes wijst je de weg naar zijn mooiste stukken en vertelt waarom hij ze in huis heeft staan. In het damesdeel komen er automaten tot leven die eerder vanwege hun kwetsbaarheid bijna nooit getoond konden worden. Tijdens de Muzikale Tour worden de instrumenten *live* spelend gedemonstreerd. Bezoekers kunnen genieten van de authentieke, maar ook moderne muziek.

Nieuwe mascotte orgelaapje Toon

In relatie tot de nieuwe presentatie en een nieuw educatief programma, is er ook een mascotte ontwikkeld in samenwerking met de ontwerpster Anne-Claire Petit (www.anneclairepetit.nl). Zij maakt voornamelijk fairtrade gehaakte en gebreide knuffels die wereldwijd verkocht worden. Na een uitvoerige briefing heeft Anne-Claire speciaal voor Museum Speelklok een aapje (Toon)

ontwikkeld dat er uit ziet als de orgelaapjes die destijds met de orgeldraaier op de schouder het land door reisden. Toon heeft een buikorgeltje om hangen met daarin een speeldoosje dat speelt 'Als ik boven op de Dom kom'. Toon speelt de hoofdrol in de speurtocht voor kinderen in de nieuwe presentatie. Toon zit meerdere malen verstopt in het museum en door hem te vinden kom je erachter wat zijn lievelingsliedje is. Ook is Toon te koop in de winkel samen met gerelateerde merchandising als mokken, posters, kaarten, tasjes en sleutelhangers.

Muziekfabriek en Museumcafé

In de zogenaamde MuziekFabriek kunnen kinderen met behulp van verschillende media zelf muziek componeren en programmeren. Hier eindigt ook de Toon-speurtocht. In Café Decap kan men met een hapje en een drankje in de hand verschillende zelfspelende muziekinstrumenten bedienen en beluisteren.

Educatie

Museum Speelklok heeft een bijzondere wereld van zelfspelende muziekinstrumenten tot haar beschikking om bezoekers van verschillende leeftijden en achtergronden te enthousiasmeren en aan te zetten tot het opbouwen van kennis en ervaring van deze wereld. Het educatiebeleid is in 2012 voortgezet in de lijn van voorgaande jaren. Voor zowel individuele bezoekers als bezoekers in groepsverband uit basisonderwijs, middelbaar onderwijs, volwasseneneducatie en hoger onderwijs zijn er mogelijkheden voor spelenderwijs leren.

Er zijn nauwe samenwerkingsverbanden op educatief terrein met onder andere het Utrechts Centrum voor de Kunsten (met het programma Museum voor de Klas), andere musea, basis- en middelbare scholen. Ook is er in 2012 een educatieoverleg gestart met de Musea Utrecht. Twee keer per jaar komt het EMU (Educatie Musea Utrecht) bij elkaar om kennis te delen en gezamenlijke plannen te maken op educatiegebied.

Museum Speelklok werkt al enige jaren mee met het succesvolle project Vrijdag Museumdag, waarbij bewoners uit verschillende zorginstellingen een museum kunnen bezoeken. Deze museumbezoeken zijn voor veel bewoners een plezierig en inspirerend uitstapje.

Een groep bewoners echter blijkt niet in staat te zijn om naar het museum te gaan. De handicaps of beperkingen zijn te groot of er is een te grote drempel om mee te gaan naar het museum. Voor deze groep bewoners hebben Stichting Utrechtse Musea en AxionContinu een alternatief project ontwikkeld: Museum voor 1 dag! Museum voor 1 dag! zorgt voor een museale beleving in de zorginstellingen zelf en brengt de collectie van dertien deelnemende musea uit Utrecht naar de bewoners toe. Museum voor 1 dag! neemt de bewoners mee op reis naar andere werelden en andere tijden. Het doel van dit programma is de bewoners een museale beleving te bezorgen in een plezierige en inspirerende omgeving. In de zorgcentra wordt voor ca. 1,5 uur een ruimte getransformeerd in een Museum voor 1 dag!

Restauratieatelier

Grenzend aan Flora's Hof, vlak onder de Domtoren, is in een voormalig veilinggebouw de werkplaats van het museum gevestigd. Het bijzondere gebouw staat grotendeels in het gebied van het voormalige Romeinse castellum. De Romeinse muur loopt recht onder de werkbanken van de orgelrestauratoren door. In het ateliergebouw zijn tijdens archeologische opgravingen in 2008/2009 overblijfselen van zowel Romeinse als de Bisschoppelijke bouwwerken teruggevonden en ontsloten voor bezoekers.

In het atelier zijn de restauraties van vele instrumenten zichtbaar voor publiek. En tot op de dag van vandaag wordt daar gewerkt aan projecten van wereldfaam, die een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het museum als kenniscentrum.

Het restauratieatelier is elke eerste woensdag van de maand of op reservering te bezoeken en wordt bij speciale gelegenheden opengesteld voor het publiek. Een bezoek bestaat uit een rondleiding in de ateliers van de restauratoren met verschillende vakgebieden: orgelbouw, klokkenrestauratie, onderzoek en promotie.

3. WISSELENDE PUBLIEKSACTIVITEITEN

Museum Podium Speelklok

Op het in 2011 door de BankGiro Loterij aangeboden Museum Podium Speelklok vonden in 2012 verschillende activiteiten plaats. Hoogtepunt was Wende Snijders, die eind mei voor een uitverkochte zaal de confrontatie aanging met een instrument uit de museumcollectie. Wende koos zelf voor "De Maan"; een eind achttiende-eeuwse automaat. Naast deze "Daring Crossover" bood het podium ruimte aan 14 naturalisatieceremonies verspreid over het jaar, waarbij ruim 800 nieuwe Nederlanders er uit handen van Burgemeester Wolfsen hun paspoort ontvingen.

Tijdens de Museumnacht in oktober ging mezzosopraan Tania Kross in duet met een groot aantal verschillende collectiestukken. Zelden hoorden we een zo mooi gezongen "Kon jij maar trouw zijn" met een buikorgeltje, en ook zeker Tania's versie van "The Big Spender", begeleid door draaiorgel "De Drie Pruiken" mocht er wezen.

Tevreden is het museum ook met de samenwerking met uiteenlopende Utrechtse festivals, die zich deels op het podium afspeelden. Culturele Zondagen (o.a. Utrecht Danst), Festival Oude Muziek, de Gaudeamus Muziekweek, het Dutch Harp Festival en Festival aan de Werf programmeerden op Museum Podium Speelklok.

Overige activiteiten

In de voorjaarsvakantie vierde het museum de verjaardag van Konijn in het Automatentheater. Er was een eierenspeurtocht tijdens Pasen en in de meivakantie was er een kleine kindervoorstelling "Tweet tweet".

De danszaal werd een aantal weken in de zomervakantie omgetoverd tot kinderdisco.

De herfstvakantie speelden zich korte voorstellingen af waarin de nieuwe mascotte Toon de Orgelaar zijn officiële entree in het museum maakte.

Naast de schoolvakanties deed het museum mee aan "De maand van de geschiedenis" met de rondleiding "Money, money, money" en was er een optreden van Capellae Frisiae.

Maandag 8 oktober werd het televisieprogramma "Tussen Kunst & Kitsch" van de AVRO opgenomen in Museum Speelklok. De uitzending hiervan was in februari 2013.

Commerciële activiteiten

Ondanks de lastige financiële tijden heeft zich ook in 2012 weer een groot aantal commerciële activiteiten afgespeeld in het museum. Een willekeurige selectie van bedrijven en instellingen die in 2012 iets vierden in het museum: De Nederlandse Spoorwegen met 300 jubilarissen, drie huwelijken, het nieuwe online uitzendbureau Morgenwerk, het UMC, de Belastingdienst, TM Audio, KWF Kankerbestrijding, Medic, het KNMI, ABN AMRO, de Rabobank, ProRail en Jaarbeurs Utrecht. Covers Bruidsmode organiseerde voor de tweede keer hun succesvolle bruidsmodeshow.

4 COLLECTIE EN GEBOUWEN

Meerjarig Onderhoudsplan

In 2011 werd reeds bekend dat Museum Speelklok een subsidie krijgt van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed voor het onderhoud van de Buurkerk. In 2012 heeft een uitgebreide inventarisatie van de werkzaamheden plaatsgevonden, en is gestart met de aanbesteding bij verschillende aannemers. Op het moment van schrijven is gestart met het noodzakelijke onderhoud aan dakbedekking en hemelwaterafvoeren.

In 2012 heeft tevens een deel van het onderhoud aan de 'binnenschil' van de kerk plaatsgevonden. Als onderdeel van de herinrichting van de museumzalen werden, uit het oogpunt van efficiency, meerdere onderhoudswerkzaamheden tegelijkertijd met de aanpassingen uitgevoerd. Het luchtbehandelingssysteem in twee zalen werd opgeschoond en aangepast, zodat de vochthuishouding nog beter onder controle te houden is. Ook werden vloerconstructies van de inbouw uit 1984 verstevigd, om verzakking in de toekomst te voorkomen. Door toepassing van LED-lichtbronnen is verder niet alleen een gunstige situatie ontstaan voor het behoud van collectiestukken, deze aanpassing heeft ook een positief effect op het energieverbruik en het behoud van het gebouw, in het bijzonder de daarin aanwezige muurschilderingen. Tenslotte werd een aantal kleinere schilder- en herstelwerkzaamheden aan wanden en kozijnen uitgevoerd, en onderging een aantal vloeroppervlakken een onderhoudsbeurt.

Depot

Op 1 oktober 2012 werd het nieuwe depot, mogelijk gemaakt door de Vrienden van Museum Speelklok, officieel in gebruik genomen! Met dit nieuwe gebouw is het lang bestaande ruimteprobleem van het museum opgelost. Bovendien is het depot op alle vlakken duurzaam te noemen: niet alleen omdat de museumstukken er goed bewaard kunnen worden, maar ook omdat alle installaties en ruimtes erop zijn gericht zeer weinig energie te verbruiken.

Collectieregistratie

Het toegankelijk maken van de collectie door middel van het registratie systeem Adlib, dat in 2011 een professionalisering heeft

ondergaan, is in 2012 verder uitgewerkt. Inmiddels zijn alle collectiestukken met basisgegevens geregistreerd. De collectiestukken die een plek hebben gekregen in de eerste fase van de herinrichting hebben een verdere verdieping gekregen. Het publiek kan op zaal via de kennisbank, de touch screens, foto's, repertoire, klinkende verhalen en literatuur bekijken. De collectiestukken die bij de volgende twee fasen van de herinrichting in de opstelling worden opgenomen krijgen een zelfde verdieping. Wanneer de hele herinrichting is gerealiseerd, wordt het mogelijk om ook via de website van Museum Speelklok de collectie te bekijken. In 2012 is een vrijwilliger gestart met het invoeren van het repertoire in het collectieregistratiesysteem. Er wordt geschat dat Museum Speelklok een collectie bezit van ruim 30.000 muziekdragers, bestaande uit pianolarollen, metalen platen, orgelboeken en midi-bestanden.

Restauratie en onderzoek

Naast het dagelijkse onderhoud, waar dit jaar veel aandacht aan is besteed, en de bijdragen die verschillende restauratoren hebben geleverd aan de collectieregistratie, is verder gegaan met een aantal langdurige restauratieprojecten.

De IJzeren Hein (cat. 1158)

De restauratie van het mechaniek van het straatorgel De IJzeren Hein is bijna afgerond, waarna het front zal worden aangepakt.

Roentgen Kinzing orgelklok (cat. 1109)

De restauratie van dit complexe instrument loopt op zijn eind, maar is nog niet geheel afgerond. De planning is hem in juli 2013 in de tweede fase van de herinrichting te kunnen plaatsen.

Automatenscène onder stomp (cat. 0152)

Het mechaniek is gerestaureerd en weer speelbaar.

Naainecessaire (cat. 0251) werd gerestaureerd.

Externe restauraties

Restauraties voor derden

Borrell orgelklok

De Borrell orgelklok is zeer bijzonder omdat dit de enige 18de-eeuwse orgelklok is waarvan bekend is dat er deels Turkse muziek op gespeeld kan worden. Deze orgelklok werd in het atelier gerestaureerd en speelbaar gemaakt. Er volgt nog een publicatie over de aanpak van de restauratie van deze klok.

Rijksmuseum

Net als in 2011 kreeg het restauratieatelier in 2012 opnieuw een omvangrijke opdracht van het Rijksmuseum. Er werden zeven pendules gerestaureerd die in 2013 een plek gaan krijgen in de nieuwe vaste opstelling van het Rijksmuseum.

Andere werkzaamheden restauratieatelier

In 2012 zijn in het restauratieatelier twee stagiaires begeleid in hun stage, als onderdeel van hun opleiding. Daarbij ging het om een buitenlandse stagiaire van de opleiding in West Dean in Engeland en een leerling van het Auris College te Utrecht. De restauratoren hebben zich in 2012 met veel energie ingezet voor de realisatie van de herinrichting. De mechanieken van de vier 'working models' in de techniekzaal zijn voor het overgrote deel vervaardigd in het restauratieatelier.

Aanwinsten

Aankopen

In 2012 heeft Museum Speelklok één kleine aankoop gedaan van € 12,50. Het is een telefoonwachtapparaat met cilinderspeelwerk uit de jaren 60 van de 20ste eeuw.

Schenkeningen

Museum Speelklok heeft zestien nieuwe aanwinsten aan de collectie kunnen toevoegen. Opnieuw een belangrijke schenking van kleine objecten met speelmechaniek werd verworven van één particulier, waaronder een grote speeldoos van de maker Olbrich, een speeldoosje van de maker F. Nicole en een gouden

geëmailleerd doosje met cilinderspeelwerk vervaardigd door Sene en Neisser uit Genève.

Daarnaast werd de collectie verrijkt met een rood geverfd blikken doosje met cilinderspeelwerk, vervaardigd in Zwitserland uit de collectie van de Koninklijke Bibliotheek te De Haag.

Verdere particuliere schenkingen waren een vogelkooi met speelwerk, een metalen sigarettenhouder in de vorm van een kluishuisje uit de Sovjet Unie, een Zwitserse cilinderspeeldoos, een toiletrolhouder met cilinderspeeldoos en een Bob de Bouwer speeldoos, vervaardigd in Japan.

5 RAAD VAN TOEZICHT

Directie, Raad van Toezicht en de Code Cultural Governance

Het bestuur van het museum bestaat uit één persoon: de directeur. Deze legt vijf maal per jaar tijdens een vergadering verantwoording af aan de Raad van Toezicht, bestaande uit vijf of zes leden. Grote strategische beslissingen en uitgaven boven de € 25.000 worden tussentijds besproken en goedgekeurd. Voor elke vergadering worden een directieverslag, de financiële rapportage en eventuele additionele stukken toegestuurd. Het museum volgt de Code Cultural Governance, waarbij vooral veel wordt 'toegepast' en weinig 'uitgelegd' hoeft te worden (waarbij we verwijzen naar het principe 'Pas toe of leg uit', dat bij de code hoort).

De Raad van Toezicht heeft als taak om toezicht te houden op de algemene gang van zaken in het museum. De Raad van Toezicht grijpt zo nodig in en staat de directeur met raad terzijde. De Raad van Toezicht richt zich bij de vervulling van zijn taak op het belang van het museum en weegt daarbij de belangen af van de bij het museum betrokkenen. De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren (Code Cultural Governance, Stichting Kunst & Zaken, Rotterdam, 2006).

Met ingang van 2012 is de maximale zittingstermijn 9 jaar bestaande uit 3 termijnen van 3 jaar.

De samenstelling van de Raad van Toezicht per 31 december 2012 was als volgt:

(datum 1e benoeming, jaar einde huidige termijn, jaar aftreden)

De heer J.W. Baud, Voorzitter	19-01-2011, 2014, 2020
De heer K.D. Bruintjes Vice-voorzitter	30-05-2001, 2013, 2013
Mevr. drs. F.M. Verloop Secretaris	10-04-2008, 2015, 2018
De heer mr. S.A. Reinink	01-01-2007, 2013, 2016

6 PERSONEEL

De personeelssamenstelling per 31 december 2012 was als volgt:

Mevrouw drs. C. (Carolien)Arnold	Medewerkster evenementen
De heer J.H. (Hans) van den Berg	Vrijwilliger
De heer P.J. (Peter) van den Berg	Assistent-restaurator
Mevrouw L.M. (Lisette) Biere	Medewerkster publiek & communicatie
Mevrouw drs. E. (Ebelin) Boswinkel	Hoofd publiek & communicatie
Mevrouw K.C. (Connie) van Bruggen-van den Hoek	Hoofd financiën & personeelszaken
Mevrouw drs. V.F. (Vera) Carasso	Directeur
Mevrouw W.A.M. (Wanda) Consten	Administratief medewerkster
Mevrouw J.L.G. (Julitta) van Elsberg	Assistent-restaurator
De heer A.H. (Alberic) Godderis	Assistent-restaurator
De heer D.J.C. (Dirkjan) Haspels	Hoofd evenementen
Mevrouw F.A.S. (Friedell) ten Holt-Derksen	Restaurator
Mevrouw drs. A.S. (Anne-Sophie) van Leeuwen	Hoofd collecties
Mevrouw M. (Marieke) Lefeber-Morsman MA	Conservator
Mevrouw F.L.W. (Flora) MacDonald	Medewerkster evenementen
De heer F. (Fady) Mansour	Floor manager
Mevrouw N. (Nanny) Mulder-Veerman	Medewerkster huishoudelijke dienst
De heer I.W. (Isaac) Muller	Technisch opzichter
De heer M. (Martin) Paris	Restaurator
Mevrouw N. (Nusch) Romijn	Projectmedewerker Publiek & communicatie
Mevrouw J. (Hanny) van Rooyen-Veerman	Medewerkster huishoudelijke dienst
De heer E.G. (Erwin) Roubal	Restaurator
De heer J.K. (Jan Kees) de Ruijter	Specialist mechanische muziek & arrangeur
Mevrouw C.P.D. (Carolina) Schoeman-Deisz	Medewerkster algemene dienst
De heer G.J. (Gert Jan) Schoutsen	Medewerker technische realisatie
De heer H. (Harry) van Someren	Vrijwilliger
Mevrouw M.G. (Marjolein) Stege	Registrator
De heer J. (Jelle) Verhoeks	Projectcoördinator
Mevrouw C.M. (Christina) Vilters	Medewerkster algemene dienst

Het aantal vaste museummedewerkers per 31 december 2012 uitgedrukt in FTE's bedroeg 22,9.

Gedurende avondontvangsten traden, naast de museumstaf, op als gastvrouw c.q. gastheer: Mevr. N. (Nienke) Altena, de heer J.K.M. (Jan Kostijn) Dieben, de heer N.G. (Niek) van Droffelaar, de heer I.A.H. (Ivo) van Heeswijk, Mevr. T. (Tinka) Knijnenburg, Mevr. J.L.F. (Fleur) Kronenberg, Mevr. Q.F.M. (Quirine) van der Meer-Mohr, Mevr. A.E.I.M. (Anouk) Schaapveld), Mevr J.H. (Joline) Stoffel. Als plaatsvervangend huismeester fungeerden Mevr. C.H.M. (Carlijn) Eijking, Mevr. G. (Gitta) Groenenboom, Mevr. A.A.E. (Esti) Hendriksen, Mevr. D.N.T. (Danique) van Tuijl, Mevr. S.P.M. (Sanne) van Tuijl en de Mevr. J. (Jutta) Uitenbogaard.

In 2012 waren er de volgende personeelsmutaties in het museum. Bij de Algemene Dienst vertrekt Els Neele per 1 juli 2012. Isaac Muller verruult per 1 december zijn functie als medewerker algemene dienst voor de nieuwe functie van Technisch opzichter. In de Algemene Dienst worden de uren die hiermee vrijkomen opgevuld door oproepkrachten.

Nusch Romijn komt met ingang van 1 juli tijdelijke de afdeling Publiek en Communicatie versterken in verband met de 1^e fase van het project Herinrichting.

Met ingang van 1 mei wordt Anne-Sophie van Leeuwen benoemd tot Hoofd collecties. Tot die tijd was ze in dienst als Projectmanager collectie. Marieke Lefeber-Morsman is per 1 januari benoemd tot Conservator, ze was hiervoor assistent conservator.

Naast de heer H. (Hans) van den Berg werkt ook de heer H. (Harry) van Someren als vrijwilliger in het restauratieatelier.

7 STICHTING VRIENDEN VAN MUSEUM SPEELKLOK

Doelstelling

De Stichting Vrienden brengt geld bijeen voor de verwerving, restauratie van collectiestukken en voor financiële ondersteuning van het museum in ruimere zin. De Stichting Vrienden is eigenaar van het gebouw met het Restauratieatelier, de drie bovengelegen verhuurde appartementen en de ondergelegen werfkelder.

Het jaar 2012 heeft voor de Stichting Vrienden in het teken gestaan van de aanschaf en verbouwing van een depot, Californiëdreef 17D, E en H, totaal ca. 600 m2 ten behoeve van het museum. Het museum had behoefte aan een depot, aangezien tot op heden de collectiestukken verspreid stonden over een drietal gehuurde depots. Naast het centraliseren van het depot in het kader van de efficiëntie, was een verruiming eveneens noodzakelijk om meer en frequenter collectiestukken te kunnen laten rouleren. De verbouwing heeft geresulteerd in het eerste volledig duurzame depot van Nederland. Het depot is voor 10 jaar + optie 10 jaren verhuurd aan het museum.

In 2012 is een reserve gevormd voor het museum van € 100.000 ten behoeve van de verbouwing van het museum. De verwachting is dat de aanspraak hierop pas in 2014 zal plaatsvinden en de Stichting Vrienden in 2013 de liquiditeitspositie kan versterken. De effectenportefeuille heeft in 2012 een redelijk rendement gemaakt en de Stichting kan ondanks de economische crisis zich gesteund blijven voelen door een constante en grote vriendschare.

Plan 2013

Voor 2013 heeft de Stichting Vrienden zich als doel gesteld om de liquiditeitspositie te versterken en de Ondernemersvrienden Groep te vergroten en dan met name meer focus te leggen op het verwerven van Gouden of Zilveren Vrienden.

Bestuurssamenstelling

De samenstelling van het bestuur is per ultimo 2012 als volgt:

De heer J.A.M. Sprong	Voorzitter
Mevrouw E. van der Meer de Walcheren	Secretaris
De heer E. van Dinther	Penningmeester
Mevrouw P. van den Broek	Lid
Mevrouw N. Classen	Lid tot eind 2012
Mevrouw S. van Loon – Vercauteren	Lid vanaf okt. 2012
Mevrouw K. Zandbergen verzorgt de ledenadministratie.	

Ondernemersvrienden van Museum Speelklok, 2012

Gouden Ondernemersvrienden

Rabobank Utrecht

Zilveren Ondernemersvrienden

Jurriëns Bouw Utrecht

Marree Dijkhoorn Advocaten B.V.

SHV Holdings N.V.

Van Luin Assurantiën B.V.

Ondernemersvrienden

3RRR Belastingadviseurs B.V.

AJV Product Solutions

APC Administratieve & Fiscale Dienstverlening

Audio XL

ABN AMRO Lease

BDO CampsObers

Blitzz Hairstyling

Barlavento B.V.

Café Orloff Utrecht

Circumflex

D2 Projectparket B.V.

De Advocaten van Euclideslaan 201

De Keukentafel

Driessen Bouw

Droste De Vries Makelaars

EMC Leren in bedrijf

Explorama B.V.

Feniks Tandtechniek

Fennema Drukkers

Finac B.V.

Fiorentini Benelux B.V.

Friesland Bank

GGN Gerechtsdeurwaarders en Incassospecialisten

Grifhorst Dijkstra Makelaars o.g. B.V.

Groenekan Holding - J. Kersten B.V.

Grunder

Hanssen Spronk Familierecht

House of Performance

Hizkia Van Kralingen B.V.

Huisartsenpraktijk Verdijk

Hommersom Advocatuur

Il Buca di Colle Lupi

ING

Interim Assistants

Jan Ravesteijn Beheer B.V.

Jong en Klasse Design

KPMG Accountants N.V.

Labrador

Linxx

Libertas Grafische Communicatie

Lisman en Lisman

Maatschap voor Communicatie

Mevrouw S.L. Schukken-Koo

Mengelberg Prillewitz Planten Advocaten

NFP Photography

NPM Capital

O / Utrecht

Odenwald Organic

Organisatie Advies

Punt Makelaars B.V.

Paapstvandam

Pesco Trading B.V.

Roberto Gelato

Roverhoofdman

Rubens Proeflokaal

SEGRO Netherlands B.V.

Spring Coaching

Staal Bankiers

Steppin Out

Stuyvesant de Groot Advocaten B.V.

Stg. Swaenenborgh

Tandartsparktijk De Watertoren

Trias Fysiotherapie

Trustpartners N.V.

Uniofore Real Estate

Van Beek & Partners Vastgoedbeleggingen BV

Van Diepen & Van der Kroef Advocaten
Van Hall Siemelink Advocaten
Van Hellemond Medical Consultancy
Van Hoogevest Architecten B.V.
Van Overhagen Vastgoed B.V.
Van Olst Holding B.V.
Van Lanschot Bankiers
Van Ruyven Advocaten
Van Grafhorst & Van Buitenen
Van der Voorn
Vios Bouwgroep
Westermann
Wijn & Stael Advocaten
Xantèr B.V.
Zwol Wijntjes Accountants

8 VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

In 2012 is de Raad van Toezicht vijf keer bij elkaar gekomen. Naast aandacht voor de financiën was er veel aandacht voor de grote interne verbouwing en herinrichting van het museum. De activiteiten daartoe zijn begonnen in het jaar 2012. Met de herinrichting zal het Museum door aansprekende thematische keuzes en een andere manier van presenteren zich duidelijk onderscheiden. Die noodzaak tot profilering werd al veel langer gevoeld, maar de aandacht van het museum en de medewerkers ging eerder uit naar grote tentoonstellingen zoals Sing Song (in 2011). Omdat het een majeur project is, dat bovendien het museum ingrijpend zal veranderen, heeft de Raad van Toezicht dit proces op de voet gevolgd.

De Raad van Toezicht is voortdurend in gesprek met de Directie, soms aangevuld door medewerkers van het management team, over de koers van het museum. Daartoe worden niet alleen de reguliere vergaderingen gebruikt, maar ook buiten de vergaderingen om, is er contact met de Directie van het museum. De verbouwing en herinrichting gaven de Raad van Toezicht aanleiding nog eens goed te kijken naar de organisatie structuur van het museum. Een museum met een beperkte bezetting kan niet onbeperkt veranderen en ook nog gewoon open zijn voor het publiek.

Veel aandacht is dit jaar ook besteed aan de structuur van de fondsenwerving en de sponsoring. Een museum met beperkte middelen zal zich blijvend op dit terrein moeten oriënteren en keuzes moeten maken. Het museum is al jaren in staat veel eigen inkomsten te genereren. Ook het afgelopen jaar is dat wederom gerealiseerd. De economische situatie maakt die bron van inkomsten mogelijk iets minder stabiel. Dit is een zorg voor de toekomst. Voorzichtig wordt – ook internationaal – gekeken naar grote verzamelaars die mogelijk, zowel de specifieke kennis als het niveau van de collectie van het museum zo interessant vinden, dat zij zich op enigerlei wijze willen binden aan ons.

Wij noemen met trots onze Stichting Vrienden Museum Speelklok, die onafhankelijk van het museum opereert en vasthoudend werkt aan de uitbreiding van een vriendenkring. Zij beheren een vermogen dat ten goede komt aan het museum. Wij zijn het bestuur van de Stichting Vrienden en de vrienden zelf erkentelijk voor hun steun bij bijzondere projecten en aankopen. Het jaar 2012 sluiten we helaas niet goed af. Door dalende bezoekersaantallen is het eindresultaat negatief. Aanvankelijk werd uitgegaan van de opening van het gerestaureerde gedeelte van het museum in september 2012. Dat is helaas niet gelukt en dat had invloed op de bezoekersaantallen. We konden het verlies aan inkomsten enigszins opvangen door extra inkomsten uit restauratie voor derden.

Grote dank gaat uit naar de Gemeente Utrecht voor hun steun en support. Wij zijn verheugd dat de Gemeente Utrecht ons ook al jaren weet te vinden als locatie voor evenementen zoals de naturalisatieplechtigheden.

Onze dank gaat verder uit naar alle fondsen en bedrijven die Museum Speelklok in 2012 gesteund hebben.

De Raad van Toezicht is erkentelijk voor de inzet van de medewerkers van het museum. Dankzij hun inzet en vakmanschap, ziet de Raad van Toezicht de toekomst met vertrouwen tegemoet.

Eind 2012 namen twee leden van de Raad van Toezicht afscheid: Jan Bernard Wolters (tot 2011 voorzitter) en Michael van Galen. We zijn hen zeer erkentelijk voor hun inzet voor het Museum gedurende de twaalf jaar van hun lidmaatschap van de Raad van Toezicht.

Utrecht, april 2013.

Jan Willem Baud, voorzitter
Fusien Verloop, secretaris

Colofon

© 2013 Museum Speelklok
Steenweg 6
3511 JP Utrecht
www.museumspeelklok.nl

Eindredactie

Dirkjan Haspels

Tekstbijdragen

Anne-Sophie van Leeuwen, Jan Willem Baud, Connie van Bruggen
– van den Hoek, Dirkjan Haspels, Lisette Biere, Vera Carasso